

Sikkerhetsarbeid

---

v/ psykolog Per Øystein Steinsvåg

Vold i barns liv skiller seg fra andre tema vi jobber med

- ❑ Vold er forbudt og straffbart.
- ❑ Vold er sterkt skadelig, og kan være dødelig (potensielt akutt fare)
- ❑ Vold aktiverer sterk angst hos utsatte; men også hos hjelpere, som selv kan bli rammet av volden

Hva er sikkerhetsarbeid?

- Sikkerhetsarbeid er det hjelperen gjør for å finne ut hvor farlig vold de voldsutsatte lever i, og arbeid for å beskytte utsatte barn og foreldre mot pågående vold og unngå ny vold.
  - Kartlegging av vold, farlighet og livssituasjon
  - Sikkerhetsplanlegging
    - For utsatte selv
    - For hjelpearbeidet
- Hjelperen og de voldsutsatte arbeider sammen om sikkerheten.

Den beste hjelp til barn er sikkerhetsarbeid!

- Se volden – og initiere hjelpeprosesser
- Arbeid for å få slutt på volden
  - Beskytte her og nå
  - Hindre ny vold
  - Fremme en trygg omsorgssituasjon for barnet
- Sikkerhetsarbeid er en integrert og kontinuerlig pågående del av hjelpeprosessen

Sikkerhetsarbeid er viktig av flere grunner:

- At hjelperen fokuserer på sikkerhet gjør voldsutsatte oppmerksom på det også (bevisstgjøring på egen situasjon er endrende).
- Hjelper foreldre til å fokusere på barnas sikkerhet
- Man kan ikke drive spesialisert behandling med barn og foreldre som er livredde.
  - Sikkerhet må prioriteres først

Barnet tar ansvaret for sin egen og andres sikkerhet uansett

- Dersom hjelpeapparatet overser behovet for sikkerhetsvurderinger og tiltak bli barnet stående alene med ansvaret for sin egen sikkerhet. Barnet har ikke noe annet valg:
  - *”Jeg gjorde aldri noe etter skoletid – måtte alltid være hjemme og passe på mamma og lillebroren min” – Jente 12 år*

Bli sikkerhet godt nok ivare tatt innenfor en tradisjonell barnevernfaglig modell?

- ❑ Skal alle ved et barnevernkontor forventes å kunne håndtere voldssaker like godt?
- ❑ Trengs det spesialisert kompetanse og tilpassede rutiner for arbeid med vold?
- ❑ Vår erfaring i prosjektet er at den tradisjonelle barnevernfaglige tilnærmingen:
  - Ikke i tilstrekkelig grad fanger opp vold som tema i barns liv
  - Ikke i tilstrekkelig grad klarer å beskytte barn mot videre vold
  - Ikke i tilstrekkelig grad iverksetter nødvendige valg og tiltak

Er det faglig ansvarlig å arbeide alene i voldssaker?

- ❑ Skal vurderingene som gjøres hvile på en person alene? Hvordan i større grad sikre gode faglige valg i et komplekst landskap?
- ❑ Hva med samtaler, hjemmebesøk, hjelpeprosesser i hele familien, samarbeid med andre hjelpere – alene?
- ❑ Er det bra for fagpersoner å stå alene i voldssaker over tid?
  - Utbrenthet
- ❑ Hvordan påvirkes våre vurderinger når vi selv blir truet?

Når utsatte ikke ønsker å snakke med oss om volden

- Mulige årsaker:
  - De stoler ikke på oss
  - De tenker at de vil klare det selv (voldsspiralen)
  - De er redde – utsatt for trusler
  - De er traumatiserte – har ikke ord tilgjengelig

Hva hindrer barn i å fortelle

- **FRYKT** - "*Jeg tør ikke snakke med deg.*" Jente 8 år
- **TRUSLER** - "Er redd mamma skal få det verre om jeg snakker."
Gutt 10 år
- **LOJALITET**
- **VONDT Å FORTELLE**
- **NORMALISERING**
- **MANGLER ORD** (aldri snakket om, traume, dissosiasjon)
- **HUKOMMELESSVIKT** (traume, dissosiasjon)
- **INGEN TRO PÅ FORANDRING**
- **HJELP ELLER FORHØR?**
- **LITEN ERFARING MED Å BLI TRODD**
- **BARNES KJÆRLIGHET TIL FORELDRE** (ambivalens)

Hvordan hindre en "mur av taushet"

- ❑ Utsatte foreldre og barn trenger å vite at de kan bli beskyttet
- ❑ Foreldre trenger å vite at barna kan bli beskyttet
- ❑ De trenger å forstå at vi ser deres livssituasjon
- ❑ De trenger å få presentert løsningsmuligheter
- ❑ De trenger ikke at vi demoniserer utøver
- ❑ De trenger informasjon om deres rettigheter
- ❑ De trenger å høre at det ikke er deres skyld

Hindre tillukning fortsetter..

- Handle raskt
- Fokusere et barneperspektiv – angst, skade, beskyttelse (Små vitner til vold)
- Kunne formidle alvor og empati samtidig

Spesialisert voldsteam i barnevernet

- En sentral begrunnelse for denne type organisering av arbeidet har nettopp vært:
  - Ivaretagelse av sikkerhet for utsatte og ansatte
  - Handle raskt
  - Handle systematisk – klare rutiner for arbeidet
  - Hindre ”en mur av taushet”

- Eksempel: ”Klemetsrudmodellen”

Fellessamtaler der det har vært vold mellom foreldre

- ❑ Fellessamtalen med paret kan føre til økt risiko for vold etter samtalen
- ❑ Samtalene blir ikke genuine p.g.a. hennes redsel for han
- ❑ MEN – enesamtaler kan også innebære en risiko for utsatt partner

Forutsetninger for å kunne ha fellessamtaler der det har vært vold

---

- ❑ Samtaleleder må ha tilstrekkelig kunnskap om utøveres makt- og kontrollatferd, ikke bare kunnskap om fysisk vold
- ❑ Uten innsikt i hvordan vold i nære relasjoner ser ut, inklusive trusler, psykisk og seksuell vold kan det være vanskelig for samtaleleder å oppdage volden

Sikkerhetsplanlegging for barn som lever med en far/ sentral andre som kan utøve vold

---

- Alltid i samarbeid med trygg forelder
  - Hva gjør du når vold?
  - Flukten; være forberedt
  - Telefonnummer
  - Naboer
  - Assistanse av hjelpere
  - Involvere skole
- Gjenta – rollespille - tegne

Hvorfor spør vi ikke om vold?

- ❑ Den skjulte virkelighet - Kulturens tabu
- ❑ Selektiv oppmerksomhet
- ❑ Faglig/verdimelessig ståsted
- ❑ Beskytte henne/barna – sikkerhet
- ❑ Ideologiske/politiske grunner
- ❑ Voldstema i eget liv – angst
- ❑ Angst for sinne/aggresjon
- ❑ ”Hva gjør vi med det - om volden avdekkes?”
(ingen tiltak)

Betydningen av systematisk kartlegging

- ❑ Unngå usynliggjøring
- ❑ Den åpne samtalen ofte ikke tilstrekkelig. Mister av syne mange dimensjoner – ikke minst den psykiske volden
- ❑ Vi lærer av kartleggingen
- ❑ Klientene lærer av kartleggingen
- ❑ Sikkerhetsvurderinger avhengig av detaljert informasjon

Samarbeidspartnere kartlegger ofte ikke vold

- De er derfor ikke like opptatt av sikkerhet
- De trenger å informeres:
  - Faglig påfyll om voldens komplekse dynamikk i familier
  - Informasjon om volden i hver konkrete familie
  - Informasjon om nødvendige sikkerhetstiltak

Kartleggingspakke utviklet i prosjektet ”Barn som lever med vold i familien”

- Til mindre barn
- Til større barn og ungdommer
- Overfor forelder som er utsatt for vold
- Overfor forelder som utøver vold

Ulike mål med kartleggingsskjemaene:

- Kartlegging og evaluering av hjelpebehov
- Farlighetsvurdering
- Sikkerhetsplanlegging
- Guide til samtale om vold